UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Nunquid detractio sit grauius omnibus peccatis quæ in proximum committuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Visual Library

muſ nomen. Ex his igitur, vt gradum ad repræſentem faciamus, ſecundum hic aſſertum colligamus: Quando quis in quæſtione contra ius de occultiſſimo ſuo crimine interrogatur, licet iure reſpõdere nõ obligetur, ſi vt ab eculei preſſura ſe eripiat illud infamando ſe reuelat, non ſolum nõ eſt illi peccatum, verum eſſe poteſt virtutis officium. Concluſio eſt ſuperioribus appendix. Nam cum quiſque ſit ſuæ famæ dominus, poteſt eius diſpendium ob cauſam facere, ſicuti & aliorum bonorũ temporalium, igitur vt in tali caſu licitum miſero eſt liberationem ab illis tormẽtis propria pecunia redimere, ita & ſui criminis cõfeſſione, qua ſuæ famæ iacturam faciat. Secundò, id probatur: Poteſt eſſe tantus numorum aceruus, vt exiſtimationem famæ vulgaris hominis adæquet, ſicuti tantum eſſe poteſt argenti pondus, aurum exuperet, quod profectò nemo dextri ingenij inficias ire poteſt, cum ergo cuique in illo caſu diſpendio magnæ pecuniæ eiuſmodi cruciatus effugere liceat, ſit vt poſſit id etiam diſpendio ſuæ famæ facere. Tertiò id ipſum arguitur, Si quis contra ius eculeo exponeretur, vt aliena crimẽ reuelaret quod ſub ſigillo ſecreti ſuſceperat, non loquimur de ſigillo ſacramenti cõfeſſioni. quod antequam ſacerdos reuelet tenetur truculentiſſimam mortem perpeti, ſed de alijs ſecularibus nequaquam teneretur tam grauia tormenta perferre, antequam id detegeret, maxime ſi non eſſet ſecretum regis aut reipublicæ, aut quod ꝑ iniuriam ab alio extorſerat, ex huius reuelatione vita illius penderet, ergo à fortiori nemo tenetur tam acrem torturam ferre, vt ſuum celet proprium crimen. Si aut de falſo crimine interrogaretur, maius dubium eſt, an peccatum ſibi eſſet mortale, illud ſibi citra iuramentum imponere: nam periuriũ nemo dubitat eſſe mortale. Nec verò dubitatur, quin etiam citra iuſiurandum peccatum eſſet veniale, mẽtiri: atque adeò certum eſt ſuccumbẽdum eſſe prius morti quam illud admittatur. Sed dubiũ eſt ad mendacium illud citra iuramentũ eſſet pernicioſum, ac ſubinde mortale. Et profectò ſi quæ dicta ſunt uerum habent, nõ video cur eſſet pernicioſum, neque ad reſtitutionem obligatorium: quandoquidem ille ſui ipſius infamator, ſi perſona ſit priuata, nemini mẽtiendo facit iniuriam: poſtquam ſibi ſoli famam aufert. Loquimur enim de illo priuato homine, qui crimen quod ſibi imponeret, non eſſet hæreſis, aliave enormitate aut fœditate grauiſſimum. Aliàs propter dignitatem perſonæ, vel propter enormitatem infamiæ, mortale eſſet. Exiſtit tamen contra hanc ſententiam argumentum, quoniam ex tali confeſſione delicti ſequeretur mortis periculum, qua reus ille condemnaretur: nam tũc videtur ideo non licere, ꝙ tenemur vitã præ rebus omnibus ſeruare. Ad hoc aũt cõpluribus reſpõdetur modis. Primũ enim hactenus nihil de periculo vitæ locuti ſumus, ſed tantum de iactura famæ. Mox confeſſio illa ſic extorta non eſt cui fides ſit adhibenda, vt propter illam reus adiudicetur morti, immo neque vt propriè pro infamia ducatur, vt patet 15. q. 6. can. Si quandoque. Deinde, etiam ſi mortis periculum immineat, non tenetur homo tanto cum cruciatu vitam ſeruare, ſed poteſt breuiorem ſibi permittere mortem, vt tam acerbam effugiat. Ad primum igitur argumentum reſpondetur, quòd vbi rõ denunciare aliquẽ vel fraterne, vel iuridicè poſcit, non eſt infamia occlutum delinquentis reuelare crimen. Ad ſm̃ autem reſpondetur, gloſſam illam non toti generi humano impingere notam huius vitij in gradu mortali. Nã primum addi penè, deinde intelligitur de triuialibus murmurationibus, quæ in vulgus citra mortale ſerpere ſolent, quas Auguſt. in tertio argumento citatus reputat minutiora peccata. Hiero. Ad Gelantiam, rationem vniuerſitatis huius morbi adnotauit, vbi ait, Pauci admodũ ſunt qui huic vitio renuncient, raroque inuenies, qui ita vitam ſuam reprehenſibilem exhibere velint, vt non libenter reprehendant alienã. Tantaq; huius mali libido mentes hominum inuaſi, vt etiam qui procul ab alijs vitijs receſſerunt, in iſtud tamen quaſi in extremum diaboli laqueum incidant.

Secũda aſſertio.

Proba-tio.

Tertia ratio.

Dubiũ.

Arg. cõtra prædicta.

Prima ſolutio.

Secũda.

Ad primũ arg.

Ad ſecũdũ arg.

Auguſt.

Hieron.

ARTICVLVS III.

Vtrum detractio ſit grauius omnibus peccatis, quę in proximum committuntur.

QVæritur tertio loco de grauitate detractionis, quoniam videtur oĩum deli-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

delictorum maximum quæ in proximum committuntur. Ait enim glo. ſuper illud

Primũ argum.

Pſal. pro eo quòd me deligerent, detrahebant mihi, plus nocere in eius mẽbris detrahentes Chriſtos; quia animas crediturorum interficiunt, quam qui eius carnem mox reſurrecturam peremerunt. Vnde fieri videtur conſequens detractionem tantò grauiorem eſſe homicidio, quantò vita animæ corporali præſtat, cum ergo homicidium ſit reliquis omnibus grauius, quibus proximus offenditur, fit vt detractio

Argu. 2.

ſimpliciter ſit omnium grauiſſimum. Secũdò: Detractio videtur eſſet grauior quam contumelia, pro eo quod contumeliã facilius homo repellit, quam latentem detractionem, quam ignorat, cõtumelia autem grauior, adulterio, nam per adulteriũ coniunguntur duo in vnam carnem ad peccãdum, contumelioſus autem diſiungit eos, qui amore coniuncti erant, quatenus occaſionem alijs præbet, vt quem contumelijs afficit, odio habeant, ergo detractio eſt peior adulterio, quod tamen inter peccata, quibus proximus læditur, magnum habent pondus: Tertiò: Contumelia oritur

Argu. 3. Gregor.

ex ira, vt ex Gregorio, artic. præcedenti retulimus, detractio verò ex inuidia, vt eo loco 31. Moral. idem ait Diuus, ſed inuidia grauius peccatum eſt quàm ira, ergo

Argu 4.

& detractio quàm contumelia. Quarto: Eo peccatum quodcunque grauius eſt, quo nocentiorem inducit effectum, detractio autem inter omnia peccata peſtilentiſſimum inducit, ſcilicet mentis excæcationem, ex qua radice omnia pullulant, Ait enim idem Gregor. 11. quæſt. 3. Qui aliud

Gregor.

detrahentes faciunt, niſi quod in puluerem ſufflant, & in oculos ſuos terram excitant? & vnde plus detractionis ſufflant, inde minus vident. Eſt ergo detractio inter ea quæ in proximum committuntur grauiſſimum. In contrarium, quod ſceleſtius eſt facto peccare quàm verbo, homicidium autem, & adulterium ſunt peccata in facto, detractione verò intra verba peccatur.

Merito porrò crimen hoc in ſuſpicionem venire poteſt, quòd ſit omnium grauiſſimum, adeò eſt reipublicæ multimodè peſtiferum. Nihilominus tribus conclusionibus ad quæſtionem reſpondetur,

Prima concluſ.

Prima inter vniuerſa peccata, quæ mortales aduerſus ſe inuicem commitunt, eſt homicidium. Excepta enim hic ſẽper habemus peccata, quæ Deũ habent pro obiecto, qualia ſunt infidelitas deſperatio, Dei odium, blaſphemia, periurium, & ſimilia, Probatur concluſio: Princeps forma iſq; vt aiunt, ratio vnde vnumquodque peccatum quod cõtra proximum committitur, malitiam ſortitur, ſumitur ex nocumento illato, nam quo illud peius eſt, eo repugnãtius eſt charitati, nocumentum autem tantò peius eſt, quantò bonum, quod per illud tollitur, exiſtit maius, bonum autem quod alteri quis maximum adimere valet eſt corporalis vita, ergo homicidium eſt peſſimum. Probatur hęc poſtrema premiſſa. Bona humana in triplici ſunt gradu. Primum. n. eſt bonum animæ, atq; ei proximum bonũ corporis, ac tertium id quod in rebus exterioribus poſitum eſt. Bonum autem animæ, quamuis ſit omnium præſtantiſſimum; nemo tamen poteſt illud alteri inuito adminere, licet poſſit illo occaſionem eius porrigere: bonum enim animæ eſt gratia per quam uiuit, quæ ſolo cõſenſu in peccatum mortale adimitur, in huiuſmodi autem conſenſum nemo poteſt alterum cogere. Et ideo quamuis alterum in peccatum inducere maiorem præ ſe ferat ex obiecto grauitatem, quam ſi illũ occideres, tamen quia talis inductio non eſt coactio, nõ tam enormiter peccas, quã ſi temporali morte illum interimeres. Ratio eſt, qua li 4. quæſ. 6. vſi ſumus, aduerſus eos, qui putabant grauius eſſe animam proximi per occaſionem occidere, quam illam corpori eximere. Reſtant ergo duo bonorum genera, quæ quis alteri inuito vi, aut fraude poteſt eripere, illorum autem præſtantius eſt bonum corporis, puta vita exterioribus bonis, quæ primum eſt omnium fundametum, fit ergo vt homicidium crimen ſit genere ſuo omnium atrociſſimum, quæ in proximum committuntur. Secunda concluſio: Detractio ſecundum genus ſuum eſt maius peccatum quam furtum, minus autem quam homicidium & adulterium. Patet ex dictis, quoniam fama egregius eſt bonum, quam exterior ſubſtantia, inferius autem quam vita, quæ per homicidium tollitur, & per adulterium in futura prole læditur nam per ſe loquendo, filius qui incerto naſci-

to naſci-

to naſcitur parente, educari nequit commode. Ex quo fit & fornicationem ſimplicem eadem ratione, vt quæſtione tertia, contra Mar. de Mag. conſtituimus, grauioris eſſe culpæ quam furtum. Et ſecundo ſequitur contumeliam peiorem eſſe etiam furto: nam eſt detractione propter violentiam & contemptum acrior.

Tertia concluſ.

Tertia concluſio: His non obſtantibus, quæ per ſe rebus conueniunt, poteſt accidentariè peccati grauitas aliunde tum augeri, tum etiam minui. Nam qui deliberate malum perpetrat, grauius peccat, quam qui ex infirmitate, aut ignoratione illud admittit.

Qua utique ratione peccata, quæ intra verba continentur eo quòd linguæ velocitate expuuntur, aut leuiter ore decidunt, leuiora cœteris paribus reputantur. Qua vtiq; ratione paulo ante aſſerebamus peccata, quæ in facto conſiſtunt, grauiora eſſe quàm verbalia. Intelligitur enim ſi rationem uerbi cum ratione facti conferas. Nam ex parte obiecti aſſertum peculiariter eſt in ſecunda concluſione, detractionem, qua fama obnubilatur, grauiorem eſſe furto, quo bona eripiuntur externa. Hęc autem ſemper intelligenda ſunt in ſpecie: nam in indiuiduo poteſt eſſe furtum peius quàm detractio: & detractio peior homicidio: vt ſi quis Deo aut eius fidei detrahat quod ad blaſphemiam atinet.

Ad primũ arg.

Ad primum igitur argumentum ꝑ hoc poſtremum verbum reſpondetur. Nam qui Chriſto detrahunt in ſuam obmurmurantes fidem, atque adeò obſtantes, quominus qui credituri erant illam ſuſcipiãt, in eius diuinitatem blaſphemi ſunt, atque adeo quadamtenus enormius peccant: quam qui carnem eius, uita in tempus priuarunt. Nam illam uitam gratia confirmandæ fidei aſſumpſit.

Ad ſecũdũ arg. Solutio. S. Tho.

Inter ſoluẽdum argumentum ſecundum definit S. Thom. contumeliam peiorem eſſe detractione: licet facilius repelli poſſit propter maiorem contemptum, & violentiam, ſicuti rapina peior eſt furto. Contra hoc autem quis forſan arguat; Fama excellentius bonum eſt honore, ergo detractio peior eſt contumelia, quia nocentior.

Temeri ſolutio S. Tho.

Reperias qui neſcientes hoc argumentum ad mentem Thom. diluere, negent famam egregius eſſe bonum honore. Immo cum audiant Thom. aſſerentem contumeliam eſſe peiorem, inferunt honorem præeminere famæ.

Quorũdã ſolutio.

Cum tamen re uera contra ſtet veritas; Obiecta enim propria & formalia contumeliæ & detractionis, vt ſupra diximus, non ſunt honor & fama, ſed rationes inuoluntarij. Et inde colligitur contumeliam eſſe acerbiorem, nempè quia per eam quis patitur inuoluntarium ui, & per detractionem non niſi ignorantia.

Reprobatur ꝓxima ſolu.

Huic tamen deciſioni minimè diſſonat, quo minus fama cumulatius ſit bonum, atque illuſtrius quam honor. Pretioſior eſt enim bona exiſtimatio, quam populus de tua habet probitate, quam honor, puta reuerentia, quæ ſæpe mendaciter exhibetur, & vafre, neque ſemper propter virtutem, ſed quandoque propter alia minora bona. Quapropter Sapiens, non quidem honori, ſed bono nomini, quo fama intelligitur, tres adſcripſit præminentes qualitates. Primum quantum ad pretium, quod bonum nomen ſit melius, quã diuitiæ multæ; Prouerbior. 22. Secundo, quãtum ad ſuauitatem & loci dilationem, quod ſit pretioſius quam unguenta, odore ſuo oblectantia; Eccleſiaſt. 7. Et tertiò, quantum ad temporis diuturnitatẽ, quod diutius permaneat, quam mille theſauri pretioſi, & magni, Eccleſiaſt. 41.

Documen. in cõmoda detractionis.

Sed & hoc rurſus adnotandum, quòd etſi propter contemptum contumelia ſit genere ſuo, & obiecto peior detractione ſcatet nihilominus detractio mille incommodis, ac peſtibus, Obtenebrat. n. in primis virtutũ gloriam, quæ illius cœleſtis repræſentatio eſt. Mox facilius committitur pluresq; inficit quã contumelia. Nã cum in latebris fiat impune, atq; adeo paſſim, & quacunq; nacta occaſione loquendi obrepit, cũ contumelia propter metum non ſit adeo in vſu. Deinde detractores ex inſidijs pugnant, ob idque quã difficillime cauentur. Et maximè dum bilingues ſunt ac bifrontes, nempe qui in facie mulcent, in aureſque incantant, ſed in dorſo latenter commordent. Quo quidem proditionis genere nihil in republica peſtilentius eſſe poteſt. Nam cum nemo eiuſmodi homines caueat, ſed ſua illis pectora cuncti ſecuri pandant, ſanguinem alijs exugunt, quem in aliorum aures euomant. Vnde Eccl. 28. Suſurro & bilinguis maledictus erit. Accedit huc, ꝙ detractores non ſuas tm̃ aĩas perimunt, uerum & cunctis, apud quos ſua ſeminant ſcommata, eandem ſpiritualem

mortem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

mortem inferunt: quatenus eis odium eius ingenerant, cui detrahunt, ac ſubinde pacem & amicitiam publicam, qua ſydere nullo reſpublica ſplendidius fulget, violant & contenebrant. Dicuntur autem peculiariter detractores, vt reor homicidę, vt in quadam epiſtola ait Clemens, quæ refertur de pœnitentia diſtinct. prima cano. homicidium. quod animam eius, cuius famam denigrant, virtutibus priuare & nudare contendunt, quibus ſpiritualiter uiuit. Et eodem forte refertur uerbum 1. Ioan. 3. Qui odit fratrem ſuum homicida eſt. Ad tertium conceditur, contumeliã, vt ſuperiori articulo dictum eſt, ex ira naſci, vtpote quod ira correptus, vt 2. Rhet. auctor eſt Ariſt. in manifeſto cupit vindictam, quam per contumeliam facilius adipiſcitur. Et ideo detractio, quia nõ ad eiuſmodi manifeſtam vindictam tendit, non eſt iræ filia, ſed inuidiæ. Detractor enim quia liuore tabeſcit, claritudinem alienarum virtutum conſpurcare ſtudet. Haud tamen conſequitur, vt ſi inuidia peior ſit quam ira, filia eius ſit peior quam filia iræ. Nam genituræ iſtæ vitiorum iudicantur ratione conuerſionis ad eundem finem: ad quem ſcilicet, & filia ordinatur & mater: malignitas autem & grauitas attenditur ex parte auerſionis. Et quia inuoluntarium per uim inferre, quam per fraudem, elongatior eſt auerſio a charitate, cõtumelia eſt peior. Nihilominus & detractio hac inter alias macula ſordet, quod ex inuidia naſcitur, quæ ſordidiſſimum eſt vitium: quatenus è regione maximè charitati opponitur. Charitas enim vt ait Paul. non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non cogitat malum, nõ gaudet ſuper iniquitate: congaudet autẽ veritati: quorum omnia contraria in inuidia continentur. Habet enim hoc inter cuncta vitia enormiſſimum, naturæque rerum repugnatiſſimum, vt de malo, quod abhorrendum eſt, gaudeat, de bono verò, ac potiſſimum de alienis uirtutibus, q̃ amore ſunt potiſſimum venerandę contriſtetur: id quod diabolicum eſt ingenium. Quapropter nemo eſt, qui inuidiam cauere poſſit: quandoquidem omnes tenentur ad virtutum faſtigia conniti: & quo quiſq. altius euehitur, maiorem inuidiam liuidis concitat. Huius ergo hydræ ſobolem ſeſe detractores agnoſcant. Ad quartum igitur perinde conceditur, ingenium eſſe detractionis mentem excæcare, nam cum vnuſquiſque ut Prouerb. 15. ait Sapiens, in ſententia lætetur oris ſui, qui detrahere pergit, amare dicta ſua incipit, maleque de bono ſentire, ac probos ſubinde odio habere: per quam viam mens excæcatur. Attamen cum & idem ipſe effectus aliis etiam vitijs communis ſit, vt gulæ, luxuriæ & cæteris: non inde arguitur omnium eſſe peſſimam detractionem.

Ad tertiũ arg.

Ariſtot.

Paulus.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum audiens, tollerans'que detrahentem mortaliter peccet.

PRopter pernitiem detractionis quærendum demum reſtat, vtrum qui detrahentes audiunt mortaliter peccent, niſi illis ora compeſcant. Arguitur enim contra: Nemo plus alteri quam ſibi tenetur: laudi autem cuicunque apponitur ſi ſuos ferat detractores: ſecundum illud Gregorius ſupra citatum, ſuper Ezechielem homil. 9. Linguas detrahentium ſicut noſtro ſtudio non debemus excitare, ita per ſuam malitiam excitatas debemus æquanimiter tolerare, vt nobis meritum creſcat: ergo non eſt peccatum detractoribus aliorum non obſiſtere. Secundo. Eccl. 4. iubemur non contradicere uerbo ueritatis ullo modo; vſu autem venire ſolet, ut qui detrahit, a veritate non recedat, ergo tunc non eſt uirtus illi contradicere. Tertio id quod in aliorum vtilitatem cedit, nemo prohibere debet, detractio autem crebro in rem eorum eſt, quibus detrahitur. Vnde Pius Pontifex 6. quæſt. 1. can. Oues. Nonnunquam, inquit, detractio aduerſus bonum concitatur, vt quos uel domeſtica adulatio, uel aliorum fauor in altum extollerat, detractio humiliet, ergo detrahentes reprimere non eſt officium. In cõtrarium eſt Hieronymus, vbi ait, Caue linguam, aut aures habeas prurientes, vt aut alijs detrahas, aut alios audias detrahentes.

Ad quæſtionem tribus concluſionibus reſpondetur. Prima: Quicunque uel aliũ ad detrahendum inducit, vel detractione propter odium delectatur, nihilominus quam detrahens peccat, quin uerò quandoque

doque